

interjú

is meg kellett tapasztalnom ezeket a tüneteket.

MN: Melyek voltak a tünetek?

KF: Amelyeket itt leírtam. S amelyektől csak az mentheti meg az embert, ha folyton figyelmezteti magát a veszélyekre.

MN: Nemi csaldottságot éreztem ezekben a sorokban. Amikor a személyes kapcsolatok gyakori ártértekelődéséről írt, akkor ezt úgy fordítottam le magamban, hogy elvesznek barátságok...

KF: Így van...

MN: ...átalakulnak barátságok...

KF: Igen...

MN: ...hogaz az ember életében megjelennek az érdekkapcsolatok...

KF: ...természetesen...

MN: „A cselekvési programok kényszerű módosulása” számomra annyit jelentett, hogy gúzsba kötve táncolnak és az események nem úgy történnek, ahogy '89-ben elgondolták őket, s nap mint nap kompromisszumot kell kötni.

KF: Nem táncolunk gúzsba kötve, de a többi igaz. Nincs olyan területe a politikának, ahol bárki biztos lehetne benne, hogy amint ma programként megfogalmazunk, az holnap megvalósítható. Soha nem lehet olyan prognózist fogalmazni, amit ne húzhatna keresztül egy váratlan, megjósolhatatlan körülmény. Nagy szerénységre és óvatosságra inti a politikuszt mindaz, ami '89 óta az országban és a kelet-közép-európai térségben történt.

MN: Melyek a következtetései az elmúlt négy év alapján?

KF: Az, hogy terveket, szándékokat mindig meg kell fogalmazni, de mindig inkább az adott pillanat kihívásaira, nem pedig a tegnapi feltett kérdésekre kell válaszolni.

MN: Ez a pártjára és a koalícióra mennyire volt jellemző?

KF: Az egyes ember is nehezen tud kimozdulni abból a nyelvi börtönből, amit önmaga számára konstruál azzal, hogy megfogalmazza céljait. Minél nagyobb egy szervezet, annál nehezebb ezeken a nyelvi korlátokon áttörni.

MN: Előbb idézett cikkét '92 őszén írta, jóval azelőtt, hogy kizárták az MDF-ből Elek István és Debreczeni József képviselőket. Erre '93 nyarán került sor. Önt ezzel elválasztották attól a két embertől, akivel igen szoros kapcsolatban volt. Hogyan élte meg ezt a helyzetet?

KF: Elek és Debreczeni esete éppen nem a személyes kapcsolatok drámai változására példa.

MN: Azóta is jóban vannak?

KF: Azóta is nagyon jó a személyes kapcsolatunk.

MN: Nem hányták a szemére,

hogy miért nem állt ki határozottabban mellettük?

KF: Nem.

MN: Nekem az tűnt fel akkoriban, hogy Ön ugyan a kizárást követően lemondott a frakcióelnökségi tagságról, de különösebben nem határolódott el a döntéstől. Ma már pedig Ön az MDF egyik vezető embere, annak az MDF-nek, amelynek más vezető emberei kezdeményezték az Ön elvtársainak kizárását.

KF: Pontosan nem kell: a kizárást nem ennek az MDF-nek más vezetői kezdeményezték, hanem az MDF-frakción egyik tagja, s ennek nyomán történt egy teljesen formális szavazás – az ismert eredménnyel.

MN: Úgy tudom, Lezsák Sándor felszólalása az ülésen jelentősen befolyásolta az eseményeket, és ő a kizárást mellett volt.

Lezsák Sándor ma az MDF ügyvezető elnöke.

KF: Igen, Lezsák Sándor jelen volt a frakcióülésen, valóban felszólalt. Az a feltételezés azonban, hogy az ő befolyása döntő lett volna, csak a frakciót nem ismerők számára lehet hihető.

MN: Ön nyilatkozta azt a Magyar Hírlapban, Ön mondta, hogy Lezsák Sándor volt az, akinek a felszólalása döntő mértékben befolyásolta a jelenlévőket.

KF: Tegye már meg, hogy idézze nekem ezt a nyilatkozatomat!

MN: Megkeresem... itt van. Magyar Hírlap, június 3.: „Biztos vagyok abban, hogy Lezsáknak nagy szerepe volt a kizárástban” nyilatkozta Ön.

KF: Köszönöm a szembesítést önmagammal. Látja, az, hogy nem emlékeztem erre a nyilatko-

zatomra, megint a „jellemrotpantó” veszélyekre figyelmeztet. Ezek szerint ma látom másként a történeteket, mint közvetlenül a kizáráskor. Talán mert azóta is tapasztalom MDF-es körökben az Elekkel és Debreczenivel szemben spontán módon megnyilatkozó indulatokat.

MN: Azt, hogy tagja maradt az MDF-nek, még értem; de hogyan vállalhat vezető szerepet egy olyan pártban, amelyben ilyen ellenszenv van az Ön két egykori munkatársa, s a mai napig barátja ellen?

KF: Soha nem azért vállaltam szerepet, hogy valami meglevőt igazoljak vagy szentesítsek, hanem azért, hogy változtassak. Mint ahogyan a közösen vállalt szerepünkben ők is erre törekedtek. A változtatni akarás módjában, politikusi stílusunkban volt

nek? Nem jutott eszébe, hogy Ön az, aki az elveit feladja, s Önt azért nem akarják eltávolítani az MDF-ből, mert Ön ezt nem akarja határozottan végiggondolni?

KF: Az elvek deklarálása és elárulása, az igazságok kimondásának vállalása és a gyáva megfutamodás között bőven van tere az etikus cselekvésnek, s itt keresendő a politika gyakorló pályája is. Mindenesetre nem mindegy, hogy értelmiségiként vagy politikusként reagálunk-e a morális dilemmára. Elek és Debreczeni, valamint a frakció ellenítéje eredetileg nem volt politikai természetű. Ez értékrendek, szemléleti és magatartási formák közötti ellentét volt, az, amit ha az ember akar, átalakíthat politikai ellentété, ha nem akar, akkor nem alakít át.

MN: Ön miért nem akarja ezt

helyzetbe jutni.

MN: Ön hogyan egyeztetett össze a liberalizmussal azt, amikor pártjának képviselői arról beszélnek, hogy a magyarság mint olyan, önálló érték, hogy a magyarság létében van fenyegetve, hogy erős államra és közigazgatásra van szükség, hogy a kereszténység értékeinek képviselése állami feladat?

KF: Vegyük sorral Először: a fejlett polgári társadalmakban a liberális, a nemzeti és a szocialisták elvek már a múlt században szerves egységre ötvözödtek. Ahol ez az egység megbomlik, vagy nem is jön létre, ott mindhárom „aralkodó eszme” önálló érték. Így van ez nálunk is. Másodszor: a magyarság létében való fenyegetettség két dolgot jelent. Egyfelől azt, hogy a kelet-közép-európai nacionalizmusok a 19. század második harmadától tagadják a magyarság létjogosultságát a Kárpát-medencében. Ezek az ideológiák ma felerősödtek. Másfelől arról van szó, hogy ha a rendszerváltás, az Európába való integrálódás kísérlete kudarcot vallana, előbb-utóbb nemzeti önállóságunkat és önazonosságunkat is elveszítenénk. Harmadszor: az állam 1990-től rohamléptekben vonul ki a gazdaságból, a kultúrából és a civil szférából. Ahonnan azonban nem vonulhat ki (jogalkotás, büntetőrendszer, honvédelem stb.), ott határozottan, hatékonyan, ha tetszik, erősnek kell lennie. Ami a közigazgatással kapcsolatos kormányzatok gazdálkodásának szorgalmazott pénzügyi kontrollja aligha nevezhető etatista törekvésnek. Negyedszer: a kereszténység értékeinek képviselést az MDF soha nem nyilvánította állami feladattá.

MN: Ha azt mondom, hogy Ön nagyon visszafogott, akkor erre mit mond?

KF: Milyen tekintetben vagyok visszafogott?

MN: Óvatossá, megfontolt. A tapasztalatok hatására.

KF: Ezt bőknak fogom fel.

MN: S ha azt mondom, hogy lojális és ezt az interjút néhányan majd úgy fogják olvasni, mint az Ön lojálisági nyilatkozatát az MDF mellett?

KF: Erre büszke leszek.

Anonymus

Utolsó

Kulcs Ferenc a fenti interjút megjelölés előtt átnézte. Véleményem szerint olyan tartalmi és stilisztikai változtatásokat eszközölt benne, amelyek nem adják vissza a maguk eredetiségében az interjú készítésekor elhangzottakat. Ezért nem tudtam a szöveget nével vállalni.

Köcsán Péter